

**Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien.
I. C. Praestantissimi Volumen ...**

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo
Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CXLIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96538](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96538)

no dubio pertinet ad mare. Bar. in l. si de reb. dub. c. de expensas solut. in modum, & in non grauarerit. Et statuta loquentur in commodum, & aliter est ualde ardui, quae expensas habent pro dimidia habent, uel incommodum laborerij faciunt. Item causa talis laborerij, quae cadetes decurrit, non coprahentur, sed uis causa, seu qui sit causa, si de iis, quis sit causa laborerij faciunt. Item causa talis laborerij, quae cadetes decurrit, non coprahentur, sed uis causa, si de iis, quis sit causa laborerij faciunt. Item causa talis laborerij, quae cadetes decurrit, non coprahentur, sed uis causa, si de iis, quis sit causa laborerij faciunt.

res aquae decursu ad loca sua consueta ad effectum, ut illas aquas ad quaedam sua molendina duceret, prout dicitur. Ergo si ex dictis aquis aliquis incommodi sentitur, si est impudatus, e. danu, de reg. iur. in 6. & l. quod quis. ff. eo tit. Et ideo esset compellendi, & cogendi etiam ex mero officio superioris ad re, & fossa praedicta illorum expensis in pristinum restituendum, ut habetur clarissime in dicto statuto, in 6. pag. in §. & dicimus etiam, & l. is cu quo, cu gl. & p totu, ff. de aqua plu. arcen. & l. i. §. no aut, ff. de flumi. cu si. Possent etiam plura alia ad fauorem dictorum ciuui cumulari, quorum aliqua alias, quoad huiusmodi causa iterum fuit agitata, tempore, quo alia cauameta dicti fluminis Quaternae facta fuerunt, scripti, & deduxi in consilio tuo p me edito, sed ne sim longior, & aures Illustriss. domini mei obtundam, & offendam, his nunc contentus illa omittit de creui. Laus Deo.

- S V M M A E.
- 1 Aqua pluuia naturaliter decurrens per riuum solitum, & per fundum superiorem ad inferiorem, quo minus ad inferiorem decurrit, impediri non potest.
  - 2 Etiam si inferiori noceat nu. 4.
  - 3 Secus de aqua manu hominis in alienum proiecta, & num. 7.
  - 4 Quisque in suo facere potest, quicquid uult, ut sibi proficit, etiam si alteri noceat, & quomodo.
  - 5 Loci natura, & consuetudo semper inspicienda in recipiendo aqua pluuia a loco superiori prouenientem.
  - 6 Aqua in fundum uicini quando, & quomodo possit immitti, & quando, & quomodo non.
- L. apud trebatum in princ. ff. de aqua plu. arcen. declaratur.

EPITOME habetur in sumario sub nu. 1.

CONSILIVM CXLIII.

EXCELLENTISSIME Domine, quod Sebastianus in causa, qua habet cum aduersario uolente phibere aqua pluuia decurrere per solitum riuu, qui transit per fundum ipsius Sebastiani, & immediate per fundos uicinorum, & ultimo peruenit ad fundum aduersarii, debeat obtinere, magis de iure existimo, quod cum dicta aqua naturaliter decurrit per riuu solitu ad fundum inferiorem dicti aduersarii, l. i. §. denique, ff. de aqua plu. arc. q. tex. loquitur in agris, in quibus sunt aquae discurreres: ager enim inferior in hoc superior naturaliter seruire celsetur, ut teneatur recipere aquas, quae a superiori decurrunt, maxime per locu, & riuu solitu, & consuetu, quae sicut omnis pinguedo terrae ad locu inferiorem decurrit, ita etiam ad eum aquae incommodu defluere debet, ut in d. l. 1. §. denique, il 2. & p Moder. Vero. in tra. de seruit. in c. de seruit. proiciendi, uer. nec obstat tex. in l. sicuti, §. aristo. ff. si seruit. uen. q. loquitur non de aqua pluuia, sed de aqua pecta ex domo, seu loco alicuius manu hominis in alienu, puta in area, uel fundu alienu, ut ex illo tex. colligitur, quae ita praefati, Moder. in loco allegato intelligit. Secundo facit tex. not. in l. fluminu, in fi. ff. de dam. in se. & in d. l. 1. §. denique, il 1. ubi colligitur regula, quod unusquisque potest in suo facere opus, quod sibi proficit, & alteri noceat, dummodo animo nocendi alteri hoc non faciat, quod in dubio praesumitur, ut ibi per gl. in uerb. non teneri: Nec obstat d. l. sicuti, §. aristo, quia, ut dixi, loquitur, quando manu alicuius, & opere facto aliquid in alienu immittitur, non autem quando aqua naturaliter per superioru locu ad inferioru decurrit, & optime facit id, quod uoluit Bar. in d. l. fluminu in fin. in r. opposi. Tertio oino bene consideretur tex. in d. l. 1. §. denique il 1. & il 2. q. loquitur in hoc casu, quando aqua pluuia naturaliter decurreret de loco superiori ad locu inferioru, & ibi primo ponit regula, quod quis potest in suo facere, quicquid uult, ut sibi proficit, dummodo hoc non faciat animo nocendi alteri, & in dubio praesumitur, quod non animo nocendi, ut p Bar. ibi: Secundo colligitur ibi, quod

locus inferior intatū seruit superiori recipiēdo aquā pluuiā decurrētē per locū cōsuetū, q̄ uicino inferiori aliqd̄ facere nō licet, quo minus aqua naturaliter decurrere possit per locū, & riuū cōsuetū, etiā q̄ in feriori noceat, cū ipsius loci natura noceat, nō autē aqua: nec ex eo, q̄ aqua arenosa decurrat, nocere dicitur, neque ex hoc est amouēda, q̄a hoc uitiū naturale est, & nō uicini, d. l. fluminū, §. uitiū: & dicitur in l. in summa, §. ideo labeo, ff. de aqua plu. arc. q̄ si aqua pluuiā in agro tuo locū excauauit, per quem aqua ad prædia uicinorū decurrat, uicini aduersus te agere nō possunt: & in d. §. denique, il. 2. dicitur, q̄ sē p̄ natura loci inspicit debet, ut loca inferiora seruiāt superiori in recipiēdo aquā pluuiā à superiori proueniētē ex ratione supra dictā, maxime quādo concurrūt iōga cōsuetudo, quā seruāda est, perinde ac si seruitus imposita fuisset: quā omnino optimē casui nostro ad fauorē Sebastiani cōueniūt. Nec obstat d. l. si cuti, §. aristo, i. uers. alphenū scribere ait posse ita agi, ius illi nō esse in suo lapidē cedere, ut i. eū fundū fragmenta cadāt, Quia loquitur quādo manu, & factū hominis in alienū immittitur, nō autē natura mediāte aqua pluuiā, ut dictū fuit. Nec aduersatur l. apud trebatū, in princ. ff. de aqua plu. arcen. quia in primis ille tex. magis Sebastiani fauet, dū præsupponit Sebastiani, sicut cuilibet licitū esse in suo fundo facere, & insituire fullonicas, seu riuulos, & ex his aquā in fundū uicini immittere, quam q̄ permittat cōtra ipsam actione aquā pluuiā arcēdē agi. Secūdo loquitur ille tex. quādo aqua oritur in fundo alicuius per fontē in eo existētē, & dominus fundi fullonicas, seu riuulos faceret, per quos aquā in fundū uicini immitteret, nā cōtra ipsum faciētē riuulos actione aquā pluuiā arcēdē agi nō potest: Sed si aquā ex fonte corruaret, uel si spurcā immitteret in fundum uicini, posset impediri, ut ibi: At in casu, de quo agitur, aqua nō oritur in fundo uicini, sed ex superiori loco p̄ riuū, seu torrētē in suū fundū decurrit, ideo potest illam auertere, & curare in toto, uel in parte, ne aqua sibi noceat, quāuis hoc modo uicino noceatur, ut ē tex. in d. l. 1. §. idē labeo ait, si uicinus ff. de aqua plu. arcē. Præterea aliud est ex fundo suo aquā spurcā, hoc est fetidā, & corruptā in fundū uicini immittere, & hoc nō licet, d. l. apud trebatū cū alijs allegatis, & ita declarat Paul. de Castro in d. l. apud trebatū, aliud est aquā pluuiā arenosā, & turbidā immittere de fundo superiori in inferiorē p̄ riuū cōsuetū, put in casu occurrētī, & est iure permissū, l. fluminū, §. uitiū, ff. de dam. infest. Nec obstat ultimo loco adducta contra Sebastianū ex mēte Alberi. in d. §. aristo, quia procedūt, quando ex fundo, uel domo manu mea aliquid in alienum proijcio, quod nō sit aqua pluuiā. Secus, si etiam factō meo aquam pluuiam diuerto, uel immitto, ut mihi profit, licet incidenter, & in consequentiam uicino inferiori noceat, per iam dicta: Ex quibus ad fauorē Sebastiani prædicti cōcludendū, & p̄nunciandū fore magis de iure existimo. Laus Deo.

S V M M A E.

- 1 Assertio, & affirmatio in precibus, & rescriptis facta idem, quod confessio operatur, & contra ipsum præcātem probat.
- 2 Rescriptum gratiosum ipso iure ex subreptione, & obreptione nitatur, Secus in rescripto ad lites.
- 3 Et quid, si rescriptum plures gratias contineret.
- 4 Rescriptum non modo gratiosum, sed etiam ad lites est in totum ipso iure nullum ex taciturnitate ueritatis, aut expressione falsitatis scienter facta, & num. 10.
- 5 Dolosē fieri dicitur id, quod fit scienter.
- 6 Suspicio omnis metus, suggestionis, & emulationis cessat in superiore, ac in uiro iustissimo, & integerrimo.

- 7 Imperanti rescriptum incumbit onus probandi postquam super quibus illud fundatum fuit.
- 8 De iure mentio facta intelligitur de communi, non autē statutorum, quādo etiā de statuto fuit posita expressio.
- 9 Rescribere, & de nouo facere sunt penitus diuersa, & non sunt eadem.
- 11 Aqua, seu eius proprietates est illius, in cuius fundo, & gremio habet, & num. 71.
- 12 Aqua non potest quis sine licentia domini uti in modum domini præiudicium, & num. 71.
- 13 Privilegium concessum de re aliqua, cuius dominum, nec tempore concessionis esset alterius, non ualet, nisi sit in domino, uel possessione mentio fiat.
- 14 Rescriptum in graue alterius præiudicium concessum in principalem mentionem iuris alterius, & alias concessum, certa scientia non nocet.
- 16 Molendinum iuxta canale, seu riuum faciendū potest fieri per quod spatium longe à canali, uel riuo fieri possit.
- 17 Gratia, & privilegium quis propter abusum priuati dicitur.
- 18 Permissum in uno dicitur in alio denegatum.
- 19 Riuum, & canale mutare, & aquam per aliam haurire, an, & quando liceat domino, per cuius agrum, & quando non, & num. 20.
- 21 Aqua ducenda per agrū alicuius seruitutem habet pro comodo sine seruitutis resciscere, depriimere, & abinuito domino, absque tamen incommodo, & iniuria alicuius fidei.
- 22 In concessione principis semper à lege tacitè subintelligitur, si alicui damnum, & præiudicium non inferatur.
- 23 Damnum alterius modicum de iure communi ad inopiam quid non consideratur, sed solum magnum, & non modicum, & comprehendatur.
- 24 Et quando etiam quodlibet damnum leue, & modicum, & comprehendatur.
- 25 Verba conditionaliter expressa etiam in minimo interpretantur, & intelligi, ut aliquid ultra ius commune addant.
- 27 Lucri amissio quando appellatione damni, & præiudicij comprehendatur, & num. 29.
- 28 Præiudicij appellatione etiam lucri amissio continetur.
- 29 De lucri amissione idem, quod de dāno iudicari debet, & gratia principis consideratio aīni, seu præiudicij.
- 30 Molendinū, p̄ quod lucrū alterius molēam, quod esse potest, auferatur, seu minuat, ab alio fieri potest.
- 31 Aqua cuius impedi non potest à domino fundi in quo habentis seruitutem, & ius ducendū aquam per riuū ad suum molendinum.
- 32 Cursus tanti temporis, cuius memoria in contrarium non habet uim utuli, & consueti.
- 33 Aquæ ducendæ seruitus absque titulo præscribitur, & tempore contra scientem, & contra ignorantem.
- 34 Molendinum quando quilibet in suo facere potest, si riuus, aut aqua sit plurimum priuatorum communis.
- 35 Aquæ ductus, & riuus, per quem aqua ducitur, ab aliis præsumitur.
- 36 Monumentis antiquis, & famæ publicæ in antiquitate præsumitur.
- 37 Contra impediētem aquæ cursum in totum, uel pro parte remedio agatur.
- 38 Molendinum in canali, seu riuo priuato dominus illius potest, dummodo uicini, seu habentibus molendinum riuus, aut inferius magnum incommodum non inferatur.
- 39 Molendinum superius habens an pro utilitate sua molendinum aquam in præiudicium habentis molendini inferat, uel, aut resignare.
- 40 Molendino alicuius penitus destructo, quando, & quomodo alius aquam præoccupare possit, ut dominus molendini illud amplius resciscere nequeat, & num. 100.
- 41 Aqua quando dominus loci liberè uti possit, & cum sum priuatum ingressa fuit, & num. 101.
- 42 Aquam, seu riuum depriimere, & alterare, & mutare, quam mutare, & diuertere.
- 43 Sed neutrum etiam domino loci facere licet, cum priuati habentis seruitutem ducendū aquam, aut molendinum.